

FİLM SEÇİMİ

Coşkun GÜLA

Belli özellikteki bir filmle çeşitli kullanımlarda aynı derecede başarılı sonuç elde etme olanağı yoktur. Örneğin gece fotoğrafçılığında kullanılan filmin, hızla etkilenecek ve az ışık koşullarında görüntüyü saptayabilecek türden olması gerekir. Çekimci için gece görünümünü verebilmek ince ayrıntılardan daha önemlidir. Reklam fotoğrafçılığında kullanılacak filmin tüm detayları saptayabilmesi istenirken, spor fotoğrafçılığında belli bir hareketin görüntülenmesi net olup olmamaktan daha çok önem kazanır.

Seçilecek film, ışık, kamera ve amaç üçlünün uyumunu sağlayacak özellikte olmalıdır. Filmlerin özellikleri; hızları, gren büyüklükleri ve kontrastları tarafından belirlenir.

HIZ (DUYARLILIK)

Filmlerin ışığa ve renklere karşı olmak üzere iki türlü duyarlılıkları vardır. Bu kısımda filmlerin ışığa karşı olan duyarlılıkları konu edilecektir.

Filmler saydam ve bükülebilir bir altlık üzerine yerleştirilen jelatin içindeki ışığa duyarlı gümüş bileşiklerinden oluşur. Jelatin içindeki duyarlı kısma emülsiyon denilir. Filmlerin genel duyarlılık dereceleri veya fotoğrafik deyimle hızları, emülsiyon içinde bulunan ışığa duyarlı bileşiklerin şekil ve karakteristikleri ile yakından ilgilidir. Küçük ve düzgün kristaller yavaş, buna karşın büyük ve düzensiz kristaller yüksek hızlı emülsiyonları oluştururlar.

Emülsiyonların hızlarının ölçülmesinde aritmetik (A.S.A.) ve logaritmik (DIN) olmak üzere iki dize kullanılır. Özellikle ASA çok yaygındır.

ASA değeri arttıkça filmin hızı da artar. Örneğin 50 ASA'lık film, 25 ASA'lık filmin iki misli daha hızlı, 100 ASA'lık filmin yarısı kadar hızlıdır. Başka bir deyişle diğer herşey aynı olduğunda 25 ASA'lık filmle 1/30 saniyelik optüratör hızı kullanılırken 50 ASA'lık filmle 1/60, 100 ASA'lık filmle 1/125 saniyelik optüratör hızı kullanılabilir.

ASA değeri arttıkça kullanılacak diyafram genişliğini daraltabilme olasılığı doğar. Diğer her

şey aynı olduğunda 25 ASA'lık filmle diyafram f/2.8, 100 ASA'lık filmle f/4 yapılabilir (Şekil-1).

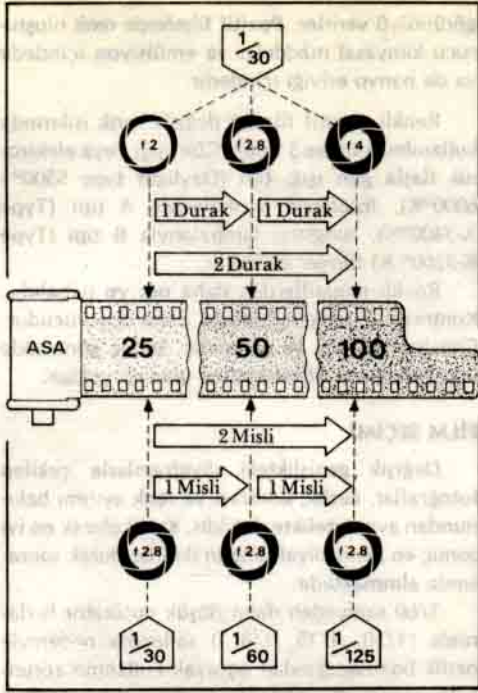
A.S.A.	DIN
10	11
16	13
20	14
25	15
32	16
40	17
50	18
64	19
80	20
100	21
125	22
160	23
200	24
250	25
320	26
400	27
500	28
640	29
800	30

GREN

Negatif büyütüldüğünde görüntünün çok küçük noktacıklardan oluştuğu görülür. Bu noktacıklar fotoğrafçılıkta gren olarak tanımlanır. Grenler çok küçük gümüş kristallerinden oluşur. Gümüş kristalleri ne kadar küçük olursa grenler de o kadar küçük olur. Filmin hızı gren büyüklüğü ile orantılıdır. Grenler büyüdükçe filmin hızı da artar (Şekil - 2). Gren büyüklükleri aynı zamanda filmin az ya da çok poz almasına ve banyo tekniğine bağlı olarak da değişir.

KONTRAST

Bir filmin beyaz ve siyah tonlar arasında oluşturduğu gri tonlarının dizisine o filmin kontrastı denilir. Çok kontrastlı konuların büyük kısmı

Şekil 1.

Filmin hızı değiştiğinde diyafram genişliği ve optüratör hızına olan etkisi görülmektedir.

siyah veya beyaz olarak görüntülenirken düşük kontrastlı konular siyah ve beyaz arasında geniş bir dizi oluştururlar. Normal kamera filmleri genel kullanımlarda yeterli kontrast verirler. Filmin hızı arttıkça kontrastı azalır. Kontrastı arttırmak için filmin banyo edilme süresi uzatılabilir. Ancak bu kez de grenler büyür.

SIYAH - BEYAZ FİLMLER

Siyah beyaz filmler bükülebilir ve saydarr bir altlık üzerine yerleştirilen emülsiyon tabakasından meydana gelir. Banyo sırasında gümüş zerreciklerinin oluşturduğu görüntü şekillenir ve görülebilir. Gümüş zerreciklerinin toplanması konudan filme ulaşan ışık miktarına bağlıdır. Negatiften karta geçildiğinde negatifin koyu yerleri daha az ışık geçirir ve açık olur. Negatifin açık renkli yerlerinde durum tersinedir. Böylece konu tonlanmış olur ve pozitif görüntü elde edilir. Negatifin karakteristiği kullanılan filme ve banyo tekniğine bağlıdır.

Siyah beyaz filmler hızlarına göre 4 grupta toplanabilir.

YAVAŞ FİLMLER, 25 - 50 ASA

Çok iyi aydınlatılmış konuların çekiminde ve büyültme gerektiğinde başarı ile kullanılır. Yüksek kontrastlıdır ve çok ince gren verirler. Deniz veya kar manzaralarının çekiminde, belgelerin kopya edilmesinde ve flaş fotoğrafçılığında kusursuz sonuçlar verirler.

ORTA HIZLI FİLMLER, 100 - 200 ASA

Normal ışık koşullarında en çok kullanılan filmlerdir. Yeterli kontrast ve ince gren verirler. Ev içinde ve daha çok dışarı çekimlerinde kullanılır. Portre ve manzara çekimleri için en uygun filmlerdir.

HIZLI FİLMLER, 400 - 800 ASA

Işığın az olduğu koşullarda veya çok hareketli konuların çekiminde kullanılırlar. Düşük kontrastlıdır. Büyük grenli olduklarından fazla büyütülemezler. Kırmızı renge duyarlılıkları fazladır.

ÇOK HIZLI FİLMLER, 1000 - 3000 ASA

Işığın çok az olduğu koşullarda kullanılırlar. Çok düşük kontrastlıdır. Çok büyük gren verirler. Büyütmek için uygun değildirler.

Filmler renklere duyarlılıkları bakımından iki gruba ayrılırlar.

ORTOKROMATİK FİLMLER

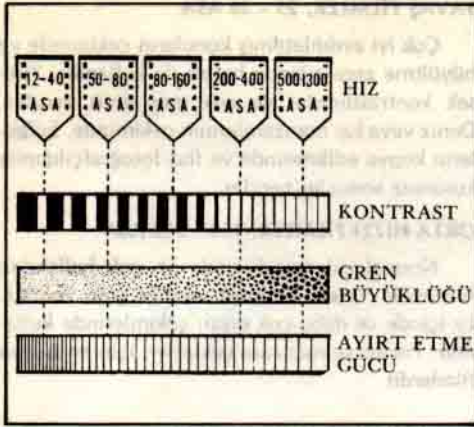
Kırmızı renge karşı duyarlı olmayan bu filmlerin yeşil ve sarı renklere karşı duyarlılıkları artırılmıştır. Çok yakın tonlu renkler arasındaki ayrımı belirtemezler. Çok ışıklı yerlerde ve yazın çok güneşli günlerde kullanılabilirler.

PANKROMATİK FİLMLER

Renk çarkının bütün renklerine karşı duyarlıdır. Birbirine yakın koyulukta olan renkler arasındaki ton ayrımlarını çok iyi belirtirler. Fotoğrafçılığın her dalında yaygın olarak kullanılırlar.

RENKLİ FİLMLER

Renkli filmler üç emülsiyon tabakasından oluşurlar. Emülsiyonlar ince ve pratik olarak saydamdır. Üstteki emülsiyon tabakası mavi ışığa karşı duyarlıdır. Bunun altındaki emülsiyon mavi ve yeşil ışıklara duyarlıdır. Film üzerine düşen mavi ışıkların büyük kısmı üstteki emülsiyon tabakası tarafından tutulursa da sızan mavi ışıklar ikinci emülsiyonu etkileyebilir. İkinci emülsiyonun mavi ışıklardan etkilenmesini önlemek amacıyla birinci ve ikinci emülsiyon arasında sarı boyalı bir jelatin tabakası bulunur. Sarı jelatin

Şekil 2.

Filmin hızı arttıkça kontrastı azalır, greni büyür ve ayırt edebilme gücü düşer.

tabakası mavi ışınları emer ve ikinci emülsiyon tabakası üzerine yalnızca kırmızı ve yeşil ışınların düşmesini sağlar. İkinci emülsiyon tabakası yalnızca yeşil ışığı saptar. En altta kırmızı ışığa duyarlı olan üçüncü emülsiyon tabakası bulunur. Bu tabakanın yeşil ışığa duyarlılığı o kadar azdır ki ikinci emülsiyondan geçerek üçüncü emülsiyona ulaşan yeşil ışığı süzmek için filtre gerekmez. Böylece görüntüyü oluşturan üç ana renk üç ayrı emülsiyon tabakasında saptanmış olur.

Renkli filmlerin hızlarını üstteki emülsiyon tabakası belirler. İkinci ve üçüncü emülsiyon tabakaları birinci emülsiyondan daha hızlıdır.

RENKLİ NEGATİF FİLMLER

Renkli negatif filmlerde renk oluşturucu kimyasal maddeler emülsiyon içinde bulunurlar. Renkli negatif görüntü, siyah beyaz negatif filmlerde olduğu gibi açıklık koyuluk bakımından tümüyle konunun tersidir. Konu gerçek renklerinde değildir. Örneğin kırmızı renkli bir konu yeşil, sarı renkli konu mavi olarak görülür.

Çekimde yapılan poz yanılışı karta geçişte bir dereceye kadar düzeltilebilir. Negatiften istenildiği kadar çoğaltılabilir. Gerekli düzeltme filtreleri yardımıyla farklı ışık koşullarında kullanılabilirler. Renkli pozitif filmlerden daha pahalıya malolurlar.

RENKLİ POZİTİF FİLMLER (DİYAPOZİTİF-SLAYT)

Renkli pozitif filmler banyo edildikten sonra ayrıca karta geçmeye gerek kalmadan gerçek

görüntüyü verirler. Pozitif filmlerde renk oluşturucu kimyasal maddeler ya emülsiyon içindedir ya da banyo eriyiği içindedir.

Renkli pozitif filmler değişik renk ısılarında kullanılmak üzere 3 tiptir. Gün ışığı veya elektronik flaşa gün ışığı tipi (Daylight type 5500°-6000°K), fotoflood lambalarıyla A tipi (Type A-3400°K), tungsten lambalarıyla B tipi (Type B-3200° K) filmler kullanılır.

Renkli negatiflerden daha net ve pahalıdır. Kontrastı ve renk yoğunluğu daha doyurucudur. Çoğaltılması güç ve pahalıdır. Sonuç görüntüde poz yanılığını düzeltilebilme olanağı yoktur.

FİLM SEÇİMİ

Değişik genişlikteki diyaframlarla çekilen fotoğraflar, netlik, kontrast ve renk ayırımı bakımından aynı nitelikte değildir. Kural olarak en iyi sonuç en geniş diyaframdan iki - üç durak sonrasında alınmaktadır.

1/60 saniyeden daha düşük optüratör hızlarında (1/30, 1/15, 1/8...) sallanma nedeniyle netlik bozulacağından üç ayak kullanma zorunluğu vardır. Bu nedenle kamera elde fotoğraf çekilirken en az 1/125 saniyelik optüratör hızı kullanılmalıdır.

Konunun renkli mi yoksa siyah - beyaz mı görüntüleneceği kararlaştırıldıktan sonra filmin hızı belirlenir. Seçilecek filmin hızı, diyaframın ve optüratörün en iyi sonuç verdiği alanda çekim yapabilme olanağı sağlamalıdır.

Filmle ilgili pratik öğütler aşağıdaki gibi sıralanabilir.

- Belli bir deneme ve tanıma süresinden sonra çok değişik film kullanılmamalıdır.
- Önemli çekimlerde özellikleri denenmemiş ve iyi bilinmeyen film kullanılmamalıdır.
- Film satın alınırken ambalajı üzerindeki son kullanma tarihine dikkat edilmelidir. Bayat filmlerde hız ve kontrast azalabilir, renkler istenilmeyen nitelikte olabilir.
- Filmler serin ve kuru yerde saklanmalıdır. En iyisi filmi hava almayacak şekilde paketledikten sonra buzdolabında saklamaktır. Film kullanılmadan bir kaç saat önce buzdolabından çıkarılmalıdır.
- Parlak ışıkta kameraya film takılmamalı ve çıkartılmamalıdır.
- Soğuk ve kuru günlerde film çevirme kolu yavaş çevirilmelidir. Hızlı çevrilirse meydana gelebilecek statik elektrik filmde lekeler yapabilir.
- Pozlanmış filmler bekletilmemeli, en kısa sürede banyo edilmelidir.